

Barbora Bazalová, Dana Zámečníková, Renata Hájková

Partnerské vztahy mladých lidí s poruchou autistického spektra

PSYCHÉ

GRADA®

Všichni si zasloužíme být milovaní a pochopení takoví, jací jsme.
Láska by neměla byt podmíněna tím, jak perfektní či normální jsme, a není za zásluhy.
Buďme schopni přijmout a milovat jeden druhého v jeho jedinečnosti.

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Bazalová, Barbora, 1977-
Partnerské vztahy mladých lidí s poruchou autistického spektra /
Barbora Bazalová, Dana Zámečníková, Renata Hájková. -- Vydání 1.. --
Praha : Grada, 2026. -- 1 online zdroj. -- (Psyché)
České a anglické resumé
Obsahuje bibliografii a rejstříky

ISBN 978-80-271-8845-1 (online ; pdf)

* 316.346.3-053.81 * 316.472.42 * 159.97 * 616.896 * 616.89-008.47-008.481 *
616.891.7 * 316.77:81‘42 * 316.61 * 613.88 * 303.022 * (048.8:082) * (0.034.2:08)
– mladí lidé
– partnerské vztahy
– autismus
– porucha pozornosti spojená s hyperaktivitou
– obsedantně-kompulzivní porucha
– komunikační dovednosti
– sociální dovednosti
– sexualita
– kvalitativní výzkum
– kolektivní monografie
– elektronické knihy

316.4/.7 - Sociální interakce. Sociální komunikace [18]

Barbora Bazalová
Dana Zámečníková
Renata Hájková

Partnerské vztahy mladých lidí s poruchou autistického spektra

PSYCHE
GRADA®

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy
Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude ***trestně stíháno****.*
Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou ***bez souhlasu nositele práv zakázány****.*

Vydání bylo podpořeno z programu Strategie podpory publikování a výzkumu na PdF MU.

doc. PhDr. Barbora Bazalová, Ph.D.
PhDr. Dana Zámečníková, Ph.D.
Mgr. Renata Hájková

PARTNERSKÉ VZTAHY MLADÝCH LIDÍ S PORUCHOU AUTISTICKÉHO SPEKTRA

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
tel.: +420 234 264 401
www.grada.cz
jako svou 10 772. publikaci

Recenzovali:
doc. MUDr. Pavlína Danhofer, Ph.D.
Mgr. Julius Bittmann

Odpovědná redaktorka Vlasta Dohnalová
Redakce a korektury Veronika Kvaková
Grafická úprava Antonín Plicka
Zpracování obálky Antonín Plicka
Počet stran 200
Vydání 1., 2026

Vytiskla TISKÁRNA V RÁJI, s.r.o., Pardubice

© Grada Publishing, a.s., 2026

ISBN 978-80-271-8846-8 (ePub)
ISBN 978-80-271-8845-1 (pdf)
ISBN 978-80-271-5544-6 (print)

Obsah

Předmluva **7**

1. Kvalitativní analýza prožívání partnerství, intimity a sexuality mladými lidmi s PAS **11**
1.1 Východiska výzkumného šetření **11**
1.2 Metodologie sběru dat, etika provedeného výzkumu **12**
1.3 Představení výzkumného souboru **17**
1.4 Limity výzkumu **19**

2. Současné pojetí poruch autistického spektra **21**
2.1 Klasifikace a charakteristika PAS v MKN-11 **21**
2.2 PAS bez poruchy vývoje intelektu a s mírným nebo žádným poškozením funkční řeči **23**
2.3 Prevalence, výzkumy zvýšeného nárůstu výskytu PAS **28**
2.4 Diagnostika dospělých: psychologické, psychiatrické a speciálněpedagogické vyšetření **30**

3. Specifika partnerských vztahů **35**
3.1 Kvalita života **35**
3.2 Specifičnost ve vztazích na základě projevů v komunikaci, sociální oblasti a senzitivitě **37**
3.3 Specifika komunikace ve vztazích **40**
3.4 Specifika sociálního chování ve vztazích **42**
3.5 Senzitivita ve vztazích **43**
3.6 Navazování vztahů online, obavy a náročnost **44**
3.7 Přátelské vztahy **50**

4. Ženy s PAS a komorbidními poruchami ve vztazích **53**
4.1 Emoční dysregulace **53**
4.2 PAS u žen, vztahy a maskování **56**
4.3 ADHD u žen a vztahy **61**
4.4 OCD u žen a kvalita života **67**
4.5 Vztahová OCD a hledání sexuální identity **74**
4.6 Léčba OCD a vhodné terapie **78**
4.7 Kazuistika Ivana **83**

4.8 Kazuistika Anna 89
4.9 Kazuistika Blanka 94

5. Partner s PAS i bez ní, intimita a sexualita 101
5.1 Neurodiverzita a neurodivergence 101
5.2 Neurodivergentní versus neurotypický partner 102
5.3 Sexuální identita, sexuální orientace a poruchy sexuální preference 106
5.4 Specifika intimity a sexuality 108

6. Intervence v oblasti vztahů, intimity a sexuality a zvládání PAS v dospělosti 115
6.1 Intervence pro budování a posílení vztahů 115
6.2 Doporučení pro vztahy na základě výstupů výzkumu 120
6.3 Intervence v oblasti intimity a sexuality, programy v zahraničí 125
6.4 Doporučení v oblasti intimity a sexuality 129
6.5 Intervence pro zvládání projevů PAS a komorbidních diagnóz 130
6.6 Pracovní listy k nácviku sociálních dovedností ve vztazích 139

7. Sumarizace a diskuse získaných dat 141
7.1 Sumarizace zjištění podle kategorií 141
7.2 Ženy ve vztazích 146
7.3 Muži ve vztazích 147
7.4 Sumarizace zjištění o ženách a mužích ve vztazích: tabulky 149
7.5 Kazuistika Oliver 151

8. Přehled výzkumů a komparace s našimi zjištěními 159

9. Doporučení pro osoby s PAS ve vztazích a pro teorii a praxi 167

Literatura 171

Seznam zkratek a specifikace terminologie 191

Shrnutí 193

Summary 194

Rejstřík věcný 195

Rejstřík jmenný 197

O autorkách 199

Předmluva

Ve speciální pedagogice shodně s jinými obory představujeme praxi tzv. evidence-based poznatky, tedy informace založené na výzkumu. Tak je tomu i u této odborné monografie zaměřené na partnerské vztahy včetně intimity a sexuality mladých lidí s poruchou autistického spektra (PAS). Zaměřily jsme se na osoby bez poruchy vývoje intelektu a s mírným nebo žádným poškozením funkční řeči.

Teoretické poznatky v knize a data získaná výzkumem považujeme za přínosné pro teorii i praxi, protože rozšiřují povědomí o prožívání partnerských i přátelských vztahů mladými lidmi s PAS. Jedná se o citlivé a zatím nepříliš diskutované téma u námi zvolené cílové skupiny, v České republice o tématu lásky a prožívání partnerských vztahů mladých lidí s PAS s vysokou mírou adaptability a jejich partnerů není dostatek odborných zdrojů. Zájem o participaci ve výzkumu svědčí o jeho důležitosti a aktuálnosti. V nastavení současné společnosti se téma týká mnoha mladých lidí, nejenom těch s PAS.

Byla by škoda, kdyby výsledky získané z výzkumného šetření nespatřily světlo světa. Naší motivací k napsání knihy byla tedy jednak sesbíraná kvalitní data, která jsme následně podrobily hloubkové analýze, ale také naše touha z pozice osob v pomáhajících profesích pomoci mladým lidem s PAS pochopit sebe sama v oblasti prožívání vztahů, ať už přátelských, nebo především partnerských.

Partnerské vztahy osob s PAS lze charakterizovat jako vztahy s vysokými nároky na jasnost komunikace, předvídatelnost a respektování individuálních specifik. Kvalitu a udržitelnost těchto vztahů zásadně podmiňuje podpora ze strany partnera, který dokáže projevit trpělivost, porozumění a ochotu přijímat atypické projevy. Sdílená zkušenost s PAS u obou v páru může působit jako usnadňující faktor, avšak sama o sobě není zárukou vztahové spokojenosti.

Kniha skrze autentické příběhy zprostředkovává informace, které podle našeho názoru povedou ke zvýšení povědomí o specifikách partnerských vztahů u lidí s PAS. Informace by měly vést oba partnery ve vztahu ke vzájemnému pochopení a spokojenému soužití. Jak vyplynulo z výzkumu, mladým lidem s PAS se často nedostává adekvátní podpory od druhého aktéra. Mnohdy se jedná o nevykomunikované potřeby nebo nepřizpůsobení podmínek ve vztahu. Někdy sehraje roli nedostatečná vybavenost druhé poloviček znalostmi problematiky PAS. Pro pochopení specifik je třeba hlubší vhled a oproštění se od zažitých stereotypních názorů týkajících se PAS. Osoby s PAS jsou jedinečné v mnoha ohledech, a i když čelí specifickým výzvám, mohou navazovat spokojené partnerské vztahy. Úlevu zpravidla přináší poznání, že

vztahy ovlivněné specifičností podobně prožívají také ostatní a obtíže jsou způsobeny manifestací specifických projevů diagnózy.

Mysleme na to, že jsme každý jiný a že popisované jevy nelze zobecňovat. Jak se ukázalo v průběhu analýzy výzkumných dat, vztahy dotazovaných mladých lidí s PAS jsou ovlivněny kombinací diagnózy, přidružených diagnóz a obtíží, introverze, extroverze, sexuální identity a životních zkušeností. V průběhu knihy se budou vynořovat témata jako přehnané nároky na sebe a z toho plynoucí nároky na ostatní, podceňování se, někdy přeceňování svých reálných možností, sebekontrola, tenze, stres, panika, touha být oblíbený/oblíbená a vyhovět, uvědomování si nadprůměrnosti versus nemožnost zapadnout, maskování, somatické projevy, touha věnovat se svým zálibám, deprese, myšlenky na sebevraždu, panika, zodpovědnost, boj emocí a vysokého IQ.

Text je především o mladých lidech s diagnózou porucha autistického spektra, nicméně se dotýká také problematiky žen s ADHD (porucha pozornosti s hyperaktivitou) nebo OCD (obsedantně-kompulzivní porucha). Kniha je ale tak trochu o nás všech, protože jevy zjištěné v neurodiverzních vztazích se vyskytují v každém partnerství a doporučené intervence lze dobře využít při budování jeho kvality. Všichni se nacházíme ve vztazích, ať již přátelských, partnerských, pracovních nebo jiných. A současná doba, ve které se rozpadá kvantum vztahů, nám ukazuje, že mnoho lidí v této oblasti selhává. Kniha může pomoci s uvědoměním, co děláme ve vztazích dobře a kde naopak chybujeme. Na základě toho se nám může dařit budovat kvalitnější vztahy, které dokážeme udržet, aby se nerozpadalo tolik manželství, partnerství a množství lidí nežilo osamoceně. Věříme, že člověk je tvor společenský a stvořený pro život v páru, tak jako je tomu v přírodě kolem nás.

Výzkumného šetření se účastnilo sedm informantek a informantů. Data byla doplněna o výstupy z dalších podobně orientovaných výzkumů a stojí na hloubkové analýze literárních zdrojů. Zaměřily jsme se na specifika cílové skupiny mladých lidí s PAS převážně v oblasti komunikace a sociálního chování, tedy oblastí, které vztahy velmi ovlivňují. Téma nahlížíme prostřednictvím sebezkušenostní individuální a skupinové analýzy.

Kniha je dílem tří autorek, profesí speciálních pedagožek. Hlavní výzkumná data vycházejí z diplomové práce Renaty Hájkové. Ve své práci chtěla poukázat na složitost oblasti vztahů u mladých lidí s diagnózou PAS a zároveň identifikovat jevy, které prožívání vztahů silně ovlivňují. Práce je veřejně dostupná v Archivu závěrečných prací Masarykovy univerzity a čtenář v ní najde celé kazuistiky, které byly pro potřeby této knihy rozděleny dle témat do příslušných kapitol. Dana Zámečníková přispěla svým vedením práce, cennými radami, analýzou získaných výsledků a jejich vzájemnou komparací. Barbora Bazalová na základě svých publikačních zkušeností

dílo sepsala do podoby této knihy tak, aby vás, čtenáře, bavila, ale zároveň dokázala představit výsledky kvalitativního výzkumu. Text doplnila o četné obrázky, které vizualizují popisované jevy, a text tak bude přístupnější osobám s PAS.

Publikaci ocení kromě odborníků z řad speciálních pedagogů, pedagogů, klinických i školních psychologů, psychoterapeutů, terapeutů a sociálních pracovníků především mladí lidé s poruchou autistického spektra a jejich přátelé a partneři.

1. Kvalitativní analýza prožívání partnerství, intimity a sexuality mladými lidmi s PAS

1.1 Východiska výzkumného šetření

Na základě prostudovaných výzkumných šetření prezentovaných v této knize můžeme konstatovat, že mladí lidé s poruchou autistického spektra aktivně usilují o navazování partnerských vztahů a jejich kvalita tvoří významnou složku jejich celkové kvality života. Ostatně tak tomu je i u neurotypické populace a není důvod, aby u lidí s PAS byla situace výrazně odlišná. Dávno jsou překonané názory, že lidé s PAS o vztahy a sociální kontakty nemají zájem a nevyhledávají je. Každý tvor je tvor společenský a izolace není dobrá pro nikoho. Strunz et al. (2017) uvádějí, že z 229 dospělých s PAS mělo 73 % zkušenost se vztahem a tuto zkušenost zařadili jako součást své životní spokojenosti. Pouze 7 % nevyjádřilo žádnou touhu po vztahu. V této studii účastníci s partnery s PAS uváděli větší spokojenost ve vztahu než ti s neurotypickými partnery.

Zajímalo nás, jaké tyto vztahy vlastně jsou, jak bývají navazovány, jak specifika poruchy navazování i udržení partnerských vztahů ovlivňují a zda existuje terapeutická podpora pro mladé lidi s PAS v této oblasti. Mnoho žen s PAS vnímá odlišně svoji sexuální identitu, což byla také oblast našeho zájmu ve výzkumu. Dále nás zajímaly komorbidní diagnózy, přidružené poruchy a vliv těchto stavů na prožívání vztahů a kvalitu života.

Oblast partnerských vztahů představuje významný, avšak dosud opomíjený faktor kvality života osob s PAS. K tématu neexistuje v České republice dostatek literárních zdrojů (proto jsme se rozhodly tento napsat). Systematické zkoumání této dimenze může přispět k hlubšímu porozumění jejich potřebám a stát se východiskem pro tvorbu cílených podpůrných intervencí, které podporují sociální začlenění, emoční pohodu a životní spokojenost mladých lidí s PAS.

1.2 Metodologie sběru dat, etika provedeného výzkumu

Informace v knize vycházejí z originálního výzkumu, jsou získány z autentických výpovědí sedmi mladých lidí s poruchou autistického spektra (PAS) bez poruchy intelektu s vysokou mírou adaptability. Protože jsou získaná data rozprostřena v průběhu celé publikace do kapitol, které se dané oblasti týkají, čtenáři na tomto místě představíme způsob sběru dat.

Pro realizaci výzkumu jsme zvolily kvalitativní design, který je nejběžnějším způsobem realizace výzkumu ve speciální pedagogice. Takové výzkumy pracují s menšími výzkumnými soubory. Nezbytná je následná podrobná analýza tématu doplněná subjektivními pohledy výzkumníka. Výsledky jsou individuální, nelze je aplikovat na celou populaci, u PAS už vůbec ne pro variabilitu manifestace poruchy.

V průběhu publikace odkazujeme na četné literární zdroje získané na základě přehledové studie publikovaných empirických výzkumů či shromážděných v jiných přehledových studiích. Realizaci výzkumu a jeho zpracování jsme opřely o literární zdroje více autorů: Smith et al. (2022), Hendl a Remr (2017), Hendl (2016), Ledford a Gast (2018), Mareš (2013), Řiháček et al. (2013) nebo Švaříček et al. (2014).

Sběr dat a jejich analýzu realizovala R. Hájková (2025) v říjnu 2024 v rámci zpracování diplomové práce. Ta je veřejně dostupná v Archivu závěrečných prací Masarykovy univerzity a čtenáři doporučujeme do ní nahlédnout. Cílem jejího šetření bylo zjistit, jak mladí lidé s diagnózou porucha autistického spektra (zaměřeno na Aspergerův syndrom vymezený v 10. revizi Mezinárodní klasifikace nemocí, MKN-10, tedy bez poruchy intelektu) prožívají přátelské a partnerské vztahy a sexualitu. Získané výsledky prezentujeme v průběhu celé publikace. Pro realizaci výzkumu byly zvoleny jako primární nástroj sběru dat online polostrukturované rozhovory se sedmi dospělými informanty, čtyřmi ženami a třemi muži s PAS s diagnózou Aspergerův syndrom podle MKN-10. Podmínkou bylo mít zkušenost s alespoň jedním romantickým vztahem nebo „chozením" po dobu alespoň měsíce. Pohlaví odpovídajících jsme nedefinovaly jako kritérium z důvodu získání pohledu obou pohlaví.

Výzkum byl realizován s ohledem na etické zásady a autorka pracovala s citlivými daty s potřebnou opatrností a respektem. Účastníkům a účastnicím výzkumu byly přirazeny náhodné pseudonymy. V knize užíváme kromě pseudonymů také označení informant, informantka. Možné identifikační údaje (např. jmenování konkrétních osob, míst, organizací) byly pozměněny nebo vynechány. Při sběru dat byla použita videokamera, což umožňovalo lépe se vcítit do osob s PAS a přizpůsobovat rozhovor jejich individuálním potřebám. S postupem všichni účastníci souhlasili

na základě podepsaného informovaného souhlasu. Rozhovory byly nahrávány na mobilní telefon s funkcí diktafonu a následně přepsány do textové podoby. Informantkám a informantům byla detailně popsána kritéria, sbírané osobní údaje a jejich další zpracování a uložení. Opakovaně byla možnost zeptat se na případné nejasnosti.

Před realizací výzkumu byl vytvořen poster s nabídkou účasti ve výzkumu. Byly v něm shrnuty důležité body, podle nichž se zájemci mohli rozhodnout, zda se budou výzkumu účastnit. Poster byl vytvořen tak, aby respektoval potřeby osob s PAS, a to skrze strukturování informací, vizualizaci, přehlednost a lákavost pro oslovovanou skupinu.

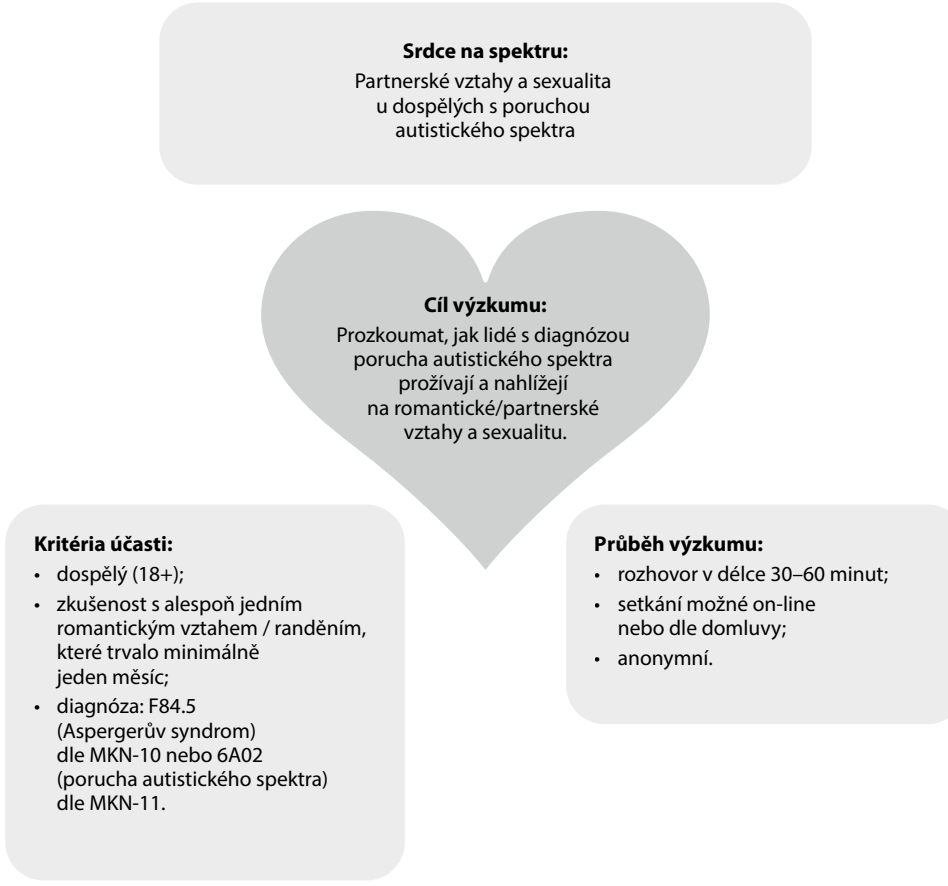

Obr. 1 *Poster vyzývající k účasti na výzkumu*
Zdroj: Hájková (2025)

Účastníci výzkumu byli osloveni na facebookových skupinách zaměřených na PAS a skupinách zaměřených na studenty vysokých škol z důvodu možného výskytu hledaných osob s PAS. Zájemci kontaktovali autorku posteru zveřejněného při oslovení a následně došlo k dovysvětlení dalších informací. Překvapující byl zájem o účast ve výzkumu. Výzkumný vzorek byl omezen z důvodu zvoleného výzkumného nástroje. Zájem svědčí o tom, že pro osoby, které se do výzkumu zapojily, se jedná o důležité a aktuální téma, o kterém se chtějí bavit a sdílením informací přispět ke zlepšení povědomí o problematice.

Při konstrukci výzkumného nástroje byly vytvořeny otázky pro rozhovory dle tematických oblastí koncipovaných tak, abychom získaly odpovědi na výzkumné otázky. Otázky jsme doplnily o podotázky, které je více konkretizovaly. Protože se jednalo o specifickou skupinu, otázky v jednotlivých rozhovorech korespondovaly s cíli výzkumu a zkušenostmi informantů. Nebylo striktně dodržováno pořadí otázek, to se přizpůsobovalo podle toku rozhovoru a individuálních zkušeností jednotlivých zúčastněných. Na začátku byly zjišťovány demografické údaje typu věk, věk v době diagnózy, pohlaví, studium/zaměstnání, nejvyšší dosažené vzdělání, sexuální orientace, počet partnerských vztahů a pohlaví partnera/partnerky, délka každého vztahu, diagnóza PAS u partnera/partnerky, věk první sexuální zkušenosti, způsob navazování vztahů, aktuální partnersky stav. Na začátku rozhovoru probíhala neformální komunikace z důvodu prolomení možné počáteční nervozity a seznámení se. Považujeme za důležité, aby se tato skupina lidí cítila bezpečně a výpovědi na takto citlivé téma byly autentické. Následovalo doptávaní se na demografické údaje a samotný výzkumný rozhovor. Po skončení nahrávaného rozhovoru probíhal neformální rozhovor, během kterého mohli informanti sdělit svoji zkušenost s rozhovorem.

Následná analýza dat probíhala pomocí **kategorizace** s využitím **interpretativní fenomenologické analýzy**, která zkoumá dynamický vztah mezi celkem a jeho částmi. Hloubková analýza se zpravidla zaměřuje na to, jak zúčastněné osoby rozumí svým zkušenostem. Z tohoto důvodu se doporučuje vybrat homogenní výzkumný soubor, který bude klíčovou zkušenost sdílet. Postup vychází z prací významných autorů jako Husserl, Heidegger, Sartre apod. (Smith et al., 2022). Proto jsme se zaměřily na rovinu osobní i skupinovou. Narativně orientovaný výzkum zrealizovaný formou zvukových nahrávek byl překódován. Proces analýzy probíhal v několika krocích, jak doporučuje Smith et al. (2022). Kompletní precizní postup v několika fázích je možné dohledat v diplomové práci R. Hájkové (2025). Na základě doporučení autora použila termíny „zkušenostní vyjádření" (*experiential statements*), „osobní zkušenostní téma" (*personal experiential themes*) a „skupinová zkušenostní témata" (*group experiential themes*). V této knize nepracujeme s kategoriemi definovanými ve výzkumném šetření R. Hájkové (2025), ale kategorie jsme rozdělily do příslušných

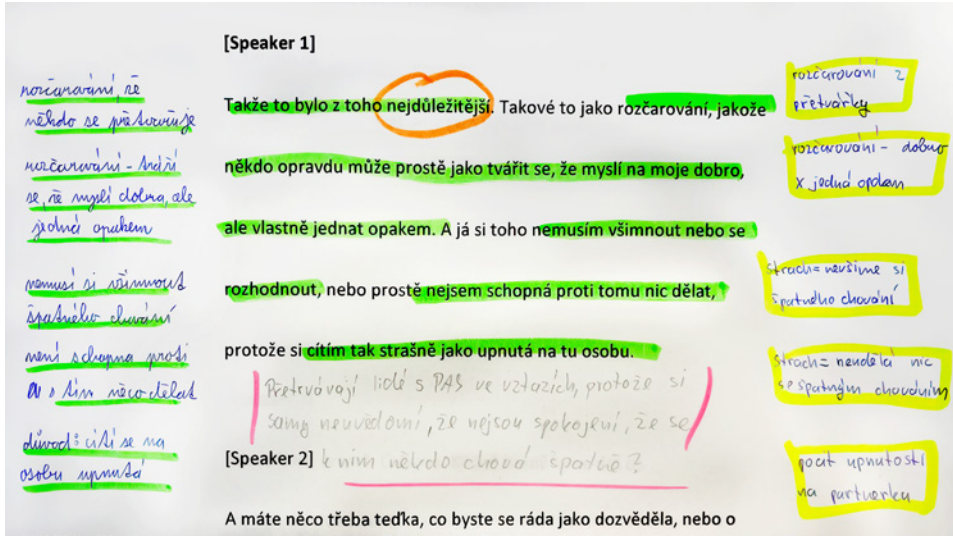

Obr. 2 *Ukázka analýzy*
Zdroj: Hájková (2025)
Legenda: zelená – popisné poznámky shrnuté do explaračních na levém okraji, oranžová – jazykové poznámky, růžová – konceptuální a tázací poznámky, žlutá – zkušenostní vyjádření

kapitol, které se tématem zabývají na teoretické úrovni (například komunikace, emoce, projevy poruchy). Smyslem bylo nabídnout čtenáři čtivý text, který, ač je postaven na vědeckém bádání, je zábavný a srozumitelný. Postup práce byl na základě doporučení autorů Smith et al. (2022) následující:

- doslovný přepis rozhovoru, kde byly poznamenané i neverbální a paraverbální prvky (odmlka, smích apod.);
- opakované čtení doplněné posloucháním nahrávky pro komplexnější analýzu a zápis vlastních poznámek (explorační poznámky – deskriptivní, lingvistické, konceptuální – popisující, co bylo sděleno, soustředění na specifické výrazy a slovní spojení, tázací poznámky ve snaze porozumět, reflexe a interpretace);
- konstrukce a formulace zkušenostních vyjádření (*experiential statements*): vyšší úroveň obecnosti, redukce množství explaračních poznámek pro získání toho nejdůležitějšího při zachování komplexnosti, kombinace originálních slov informantů s vlastní interpretací;
- hledání vztahů mezi zkušenostními vyjádřeními a pojmenování osobních zkušenostních témat (*personal experiential themes*; PET) vypsáním zkušenostních

vyjádření do samostatného dokumentu, doplněním čísla strany pro dohledatelnost v rozhovoru;
- tisk a rozstříhání jednotlivých vyjádření a rozložení na stůl, následné přiřazování do tematických celků;
- konstrukce osobních zkušenostních témat a jejich pojmenování;
- opakování postupu pro každý rozhovor;
- vytváření skupinových zkušenostních témat (*group experiential themes*; GET) na základě vypsání osobních zkušenostních témat všech rozhovorů do samostatného dokumentu s poznámkou, ke kterému rozhovoru patří, tisk a stříhání, následovalo přiřazování napříč všemi rozhovory a pojmenovávání.

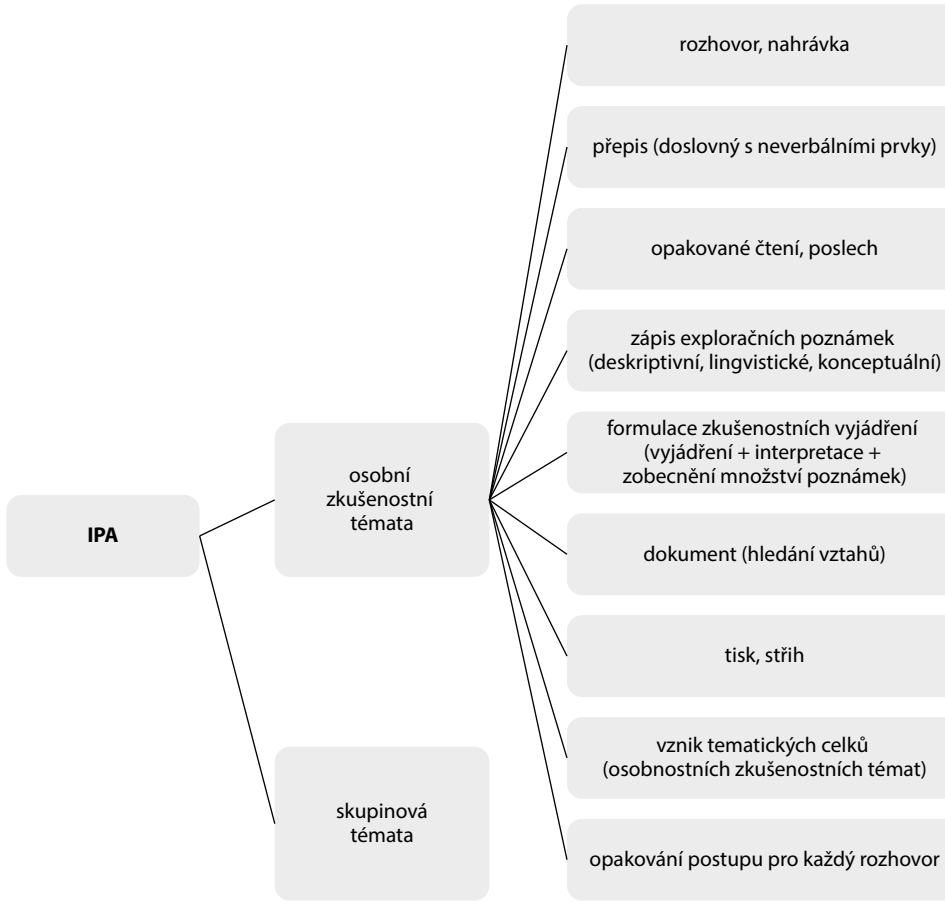

Obr. 3 *Postup práce v IPA*
Zdroj: upraveno dle Smith et al. (2022)

Obr. 4 *Výběr rozstříhaných a seskupených témat*
Zdroj: Hájková (2025)

1.3 Představení výzkumného souboru

Výzkumný soubor tvořilo sedm mladých lidí s PAS. Jednalo se o čtyři ženy a tři muže s diagnózou Aspergerův syndrom podle MKN-10 (v MKN-11 se jedná o poruchu autistického spektra bez poruchy vývoje intelektu a s mírným nebo žádným poškozením funkční řeči, 6A02.0). Někteří měli přidruženou obsedantně-kompulzivní poruchu (6B20 v MKN-11) nebo ADHD (porucha pozornosti s hyperaktivitou, 6A05 v MKN-11). Thorová (2018) uvádí v doporučených postupech psychiatrické

Tab. 1 *Výzkumný soubor 4 žen a 3 mužů s PAS a zjišťované charakteristiky*

	Anna	**Blanka**	**Dana**	**Marta**	**Oliver**	**Vilém**	**Patrik**
Věk	22	20	32	24	34	32	22
Diagnóza	AS, OCD	AS	AS, OCD	PAS, ADHD	AS	AS, deprese, fobie, OCD	AS, ADHD, dysortografie
Diagnóza ve věku	21	17	17	24	14	24	12–13
Studium, práce	druhá SŠ dálkově	VŠ	zaměstnání	VŠ	zaměstnání	zaměstnání	VŠ
Dosažené vzdělání	SŠ	SŠ	VŠ (Mgr.)	VŠ (Bc.)	VŠ (Mgr.)	VŠ (Mgr.)	SŠ
Sexuální orientace	nejistá	demisexuál homoromantik asexuál	bisexuál	heterosexuál	heterosexuál	heterosexuál	heterosexuál bisexuál
Počet vztahů	2 vztahy s muži	2 vztahy se ženami	6 vztahů s muži	2 vztahy s muži	3 vztahy se ženami	2 vztahy se ženami	2 vztahy se ženami
Délka vztahů	3 měsíce 5 měsíců	23 měsíců 4,5 měsíce	2 měsíce 2 týdny 1 rok a 2 měsíce 2 týdny 3 roky a 9 měsíců 1,5 měsíce	6 měsíců 5 let	1 rok 1 rok 6 měsíců	2,5 měsíců 1 rok	3 měsíce 8 měsíců
Partner/ka s PAS	ano ne	ne, dg. hraniční porucha osobnosti ne, dg. ADHD	ne ne ne ne ne podezření	ne ne, dg. ADHD	ne ano ne	ano, dg. porucha intelektu ne, ale podezření	ne ano
První sexuální zkušenost	21	16	18	18	26	25	20
Vznik vztahů	osobní	osobní	osobní i online	osobní	online	online komunita lidí s PAS	osobní
Aktuální stav	ve vztahu	ve vztahu	ve vztahu	ve vztahu	nezadaný	ve vztahu	nezadaný

Zdroj: upraveno dle Hájkové (2025)

péče Psychiatrickou společností České lékařské společnosti J. E. Purkyně, že většina osob s PAS má přidruženou jednu nebo více komorbidit. Všichni měli zkušenost s alespoň jedním partnerským vztahem. Vztah trval měsíc a více.

Velmi zajímavá byla sexuální orientace, ke které se ženy hlásily. Ukazuje na náročnost genderové identifikace a prožívání vztahů s jinými. Tomuto tématu se věnujeme dále v knize. Doufáme, že autentické výpovědi účastníků výzkumu alespoň částečně objasňují, proč tomu tak je. Jak je patrné z tab. 1, navazují partnerské vztahy s osobami se shodnou diagnózou i tzv. neurotypickými. Tématu, zda jsou spokojenější vztahy s partnerem s PAS, nebo bez PAS, věnujeme samostatnou kapitolu. Některé vztahy vznikly díky online prostředí. Tento způsob seznamování vyhovuje mnohým lidem s PAS, umožňuje rozmyslet si komunikaci, nebýt zaskočen sociálním kontaktem. Existují ale i negativa, a sice následná neschopnost kontaktu v reálném prostředí. Také tomuto tématu se blíže věnujeme v průběhu knihy.

1.4 Limity výzkumu

Limitem výzkumu byla velikost výzkumného souboru. Pro naši výzkumnou práci jsme zvolily kvalitativní výzkum, který s sebou nese limit nemožnosti výsledky zobecnit, protože se pracuje s omezeným výzkumným souborem. Získaná data se analyzují nikoli kvantitativně, ale „do hloubky". Mezi další limity patří účast osob, které o tématu chtěly hovořit a mají tedy o vztahy zájem. Dále jsme se musely spolehnout na data získaná prostřednictvím sebehodnocení a názorů jednotlivců. Chybí nám pohledy partnerů, které by výzkum značně obohatily a možná přinesly jiný vhled do problematiky, proto v závěru knihy v doporučeních pro další výzkum zdůrazňujeme tuto možnost v dalším výzkumu. Výsledky nejsou zobecnitelné pro všechny vztahy, ve kterých se nachází člověk s PAS.

Velmi nás ale těší, že jsme dospěly k podobným a v některých oblastech naprosto shodným závěrům, které získali zahraniční výzkumníci ve studiích, které prezentujeme v samostatné kapitole v závěru knihy.

Konec ukázky